

MISCELLANEA ARCHAEOLOGICA

Diplomové práce obhájené na katedře prehistorie FF UJEP v Brně v letech 1971 až 1975

V pětiletém období od roku 1971 do roku 1975 včetně ukončilo svá studia na filozofické fakultě univerzity J. E. Purkyně v Brně celkem 39 studentů, kteří studovali prehistorii (prehistorickou archeologii) buď v rámci řádného denního studia (37 studentů) nebo ve formě externího jednooborového studia (dvě studentky, které absolvovaly v roce 1971 a 1974). Z posluchačů řádného denního studia zakončili tři v roce 1971 ještě jednooborové studium prehistorie, ostatní již absolvovali dvouoborové studijní kombinace. Z této poslední, ale nejpočetnější skupiny (34 studentů) zvolilo 23 studentů prehistorii jako svůj diplomový obor. Druhým oborem jejich studijní kombinace byla nejčastěji etnografie nebo klasická archeologie, řídčeji historie (od r. 1973), dvakrát dějiny výtvarných umění (1974), ojediněle muzeologie (1971). Studijní kombinace s muzeologií vznikla jako speciální forma denního studia pro jediného studenta cizí státní příslušnosti (z Ghany). Zbylých 11 absolventů studovalo prehistorii v kombinaci s jiným diplomovým oborem, konkrétně s etnografií (6 absolventů z let 1972–1974), s dějinami výtvarných umění (4 absolventi v letech 1973 a 1975) nebo s historií (jeden absolvent z r. 1973).

Celkově tedy studenti na katedře prehistorie v uvedeném pětiletém období předložili a úspěšně obhájili 23 diplomových prací, což je o 12 % více než v časovém rozmezí předcházejících pěti let (srov. zprávu v SPFFBU E 17, 1972, str. 141 ad.). U absolventů z let 1971 až 1975 je však poměr mužů k ženám 12 : 16 a tedy méně vyrovnaný než v předcházející pětiletce (tehdy 12 : 13). Poldes podílů mužů zhruba z 48 na 40 procent lze považovat za příznak tehdy rostoucí feminizace filozofických fakult, která tímto způsobem pronikala i do nečitelské větve studia.

Vedoucími diplomových prací z oboru prehistorické archeologie byli tři docenti katedry, v jednom případě (zahraniční student) prof. dr. F. Kalousek spolu s dr. K. Valochem, CSc. Také v tomto období jsme dbali na účast externích odborníků při oponenturách, aby si obhajoby podržely tradiční vysokou úroveň a kritickou objektivitu. Oponentur se laskavě ujalo 15 mimofakultních odborníků působících převážně v Archeologickém ústavu ČSAV v Brně, Archeologickém ústavu SAV v Nitře a v Moravském muzeu v Brně. Pouze jedinou oponenturu zajišťoval interní docent.

V následujícím soupisu se podle jednotlivých let stručně uvádí základní data v tomto pořadí: příjmení a rodné jméno absolventa, za ním v závorce studované obory (místo přesnějšího „prehistorická archeologie“ uváděn jen termín „prehistorie“), pak následuje název diplomové práce, jméno vedoucího a oponenta této práce a konečně v závorce datum veřejné obhajoby konané v posluchárně katedry prehistorie. Obě diplomantky, k jejichž jménům připojuji hvězdičku, absolvovaly externí formu studia.

V roce 1971:

Debrah Isaak Nyadi (prehistorie — muzeologie), The Old Stone Age of Ghana. Vedoucí dipl. práce prof. dr. F. Kalousek a dr. K. Valoch, CSc., oponent dr. J. Jelínek, DrSc. (9. 11. 1971).

*Kostelníková Marie** (externí studium prehistorie), Slovánský textil na Moravě. Vedoucí dipl. práce doc. dr. B. Dostál, CSc., oponent doc. dr. V. Hrubý, DrSc. (9. 11. 1971).

Pincelšová Etela (jednooborová prehistorie), Kultúrne prejavy kontaktov lužickej a stredodunajskej oblasti na strednom Pováží. Vedoucí dipl. práce doc. dr. V. Podborský, CSc., oponent dr. J. Vladár, CSc. (7. 5. 1971).

Smrč Zdeněk (jednooborová prehistorie), Lid s lužickou kulturou v severozápadní části Moravy. Vedoucí dipl. práce doc. dr. V. Podborský, CSc., oponent dr. J. Říhovský, CSc. (9. 11. 1971).

Vaclavová Blanka (jednooborová prehistorie), Slovánské ostruhy na území ČSSR. Vedoucí dipl. práce doc. dr. B. Dostál, CSc., oponent doc. dr. B. Chropovský, DrSc. (9. 11. 1971).

V roce 1972:

Bujna Jozef (prehistorie — klas. archeologie), Rímske tehly z nálezov na Slovensku a na Morave. Vedoucí dipl. práce doc. dr. R. M. Pernička, CSc., oponent doc. dr. V. Hrubý, DrSc. (17. 11. 1972).

Dekanová Jana (prehistorie — klas. archeologie), Pokus o sociálnu interpretáciu pohrebísk z doby rímskej na juhozápadnom Slovensku. Vedoucí dipl. práce doc. dr. R. M. Pernička, CSc., oponent doc. dr. B. Chropovský, DrSc. (17. 11. 1972).

Jaroš Jiří (prehistorie — etnografie), Šarecký stupeň kultury s lineární keramikou na Moravě. Vedoucí dipl. práce doc. dr. V. Podborský, CSc., oponent dr. Š. Šiška, CSc. (17. 11. 1972).

Měřínský Zdeněk (prehistorie — etnografie), Zaniklé osady na panství kláštera v Oslavanech. Vedoucí dipl. práce doc. dr. B. Dostál, CSc., oponent dr. V. Nekuda, CSc. (28. 4. 1972).

Mirošayová-Človiečková Elena (prehistorie — klas. archeologie), Mladohaštatské osídlenie severného Slovenska. Vedoucí dipl. práce doc. dr. V. Podborský, CSc., oponent dr. J. Vladár, CSc. (17. 11. 1972).

Polláková Lubica (prehistorie — klas. archeologie), Pokus o sociálny rozbor la-ténských pohrebísk na juhozápadnom Slovensku. Vedoucí dipl. práce doc. dr. R. M. Pernička, CSc., oponent doc. dr. J. Dekan, DrSc. (17. 11. 1972).

V roce 1973:

Buchlovská Alena (prehistorie — etnografie), Předlužický horizont v pravěkém osídlení severní Moravy. Vedoucí dipl. práce doc. dr. V. Podborský, CSc., oponent dr. J. Nekvasil, CSc. (19. 11. 1973).

Čížmářová-Freitagová Jana (prehistorie — etnografie), Sídlištní objekty z doby proto-historické na Moravě. Vedoucí dipl. práce doc. dr. R. M. Pernička, CSc., oponent akademik J. Poulík, DrSc. (19. 11. 1973).

Kazdová Eliška (prehistorie — klas. archeologie), Ornamentace moravské malované keramiky. Vedoucí dipl. práce doc. dr. V. Podborský, CSc., oponent dr. J. Vladár, CSc. (19. 11. 1973).

Klíma Bohuslav (prehistorie — dějepis), Stavební kování slovánské sídlištní architektury na Moravě. Vedoucí dipl. práce doc. dr. B. Dostál, CSc., oponent akademik J. Poulík, DrSc. (4. 5. 1973).

Říha Miloš (prehistorie — etnografie), Numerická deskripce prehistorické keramiky a problém jejího morfologického srovnání strojně-výpočetní technikou. Vedoucí dipl. práce doc. dr. V. Podborský, CSc., oponent dr. Z. Weber, CSc. (19. 11. 1973).

V roce 1974:

Břiza Svatopluk (prehistorie — klas. archeologie), Neolitická štípaná kamenná industrie. Vedoucí dipl. práce doc. dr. V. Podborský, CSc., oponent dr. V. Ondruš (6. 5. 1974).

Gabriel František (prehistorie — dějiny výtvar. umění), Středověká fortifikační architektura v severních Čechách. Vedoucí dipl. práce doc. dr. B. Dostál, CSc., oponent dr. A. Hejna, CSc. (6. 5. 1974).

Jelínková Dagmar (prehistorie — dějepis), Středověká červeně malovaná keramika na Moravě. Vedoucí dipl. práce doc. dr. B. Dostál, CSc., oponent dr. Boris Novotný, CSc. (20. 11. 1974).

Kouřil Pavel (prehistorie — dějepis), Hrady ve středním Pohjhlaví ve světle archeologických a písemných pramenů. Vedoucí dipl. práce doc. dr. B. Dostál, CSc., oponent dr. V. Nekuda, CSc. (6. 5. 1974).

Kouřilová-Grenová Dana (prehistorie — dějiny výtvar. umění), Stavební vývoj tvrže v Kralicích na základě archeologických výzkumů. Vedoucí dipl. práce doc. dr. B. Dostál, CSc., oponent dr. Boris Novotný, CSc. (6. 5. 1974).

Straková Alena (prehistorie — etnografie), Morfologicko-numerická charakteristika moravské malované keramiky. Vedoucí dipl. práce doc. dr. V. Podborský, CSc., oponent dr. V. Ondruš (20. 11. 1974).

*Valentová Jarmila** (externí studium prehistorie), Laténská malovaná keramika na Moravě. Vedoucí dipl. práce doc. dr. R. M. Pernička, CSc., oponent doc. dr. V. Podborský, CSc. (20. 11. 1974).

V roce 1975:

Bařinová-Soušková Zdena (prehistorie — etnografie), K problematice technologie velkomoravského šperku na základě nálezů z Břeclavi-Pohanska. Vedoucí dipl. práce doc. dr. R. M. Pernička, CSc., oponent dr. A. Ruttkay, CSc. (11. 11. 1975).

Břízová-Pilchová Zuzana (prehistorie — dějepis), Kolkovaná keramika z doby stěhování národů v Podunají. Vedoucí dipl. práce doc. dr. R. M. Pernička, CSc., oponent akademik J. Poulik, DrSc. (8. 5. 1975).

Bucková Eva (prehistorie — etnografie), Kultura s lineární keramikou na východním Slovensku. Vedoucí dipl. práce doc. dr. V. Podborský, CSc., oponent dr. S. Šiška, CSc. (11. 11. 1975).

Fišer Zdeněk (prehistorie — dějepis), Pravěk Kroměřížska. Vedoucí dipl. práce doc. dr. V. Podborský, CSc., oponent doc. dr. V. Hrubý, DrSc. (8. 5. 1975).

Jandák Vratislav (prehistorie — klas. archeologie), Pozdněengelyeský vývoj ve středním Podunají se zřetelem na genezi skupin s keramikou brázděného vpichu. Vedoucí dipl. práce doc. dr. V. Podborský, CSc., oponent doc. dr. J. Vladár, CSc. (8. 5. 1975).

R. M. Pernička

Дипломные работы, защищенные на кафедре археологии философского факультета Университета им. Я. Э. Пуркyně в г. Брно в период с 1971 по 1975 гг. В этот период археологию вместе с другой специальностью изучало 39 студентов, из которых 28 защитило дипломную работу по археологии. В чешском тексте по годам приводятся фамилии студентов, названия дипломных работ, фамилии руководителей и оппонентов дипломных работ. В снобках дается дата публичной защиты.

Перевел Станислав Жажса

Katheder für Prähistorie an der J.-E.-Purkyně-Universität zu Brno — Diplomarbeiten 1971 bis 1975. Im Verlaufe des fünfjährigen Zeitabschnitts von 1971 bis 1975 haben insgesamt 39 Hochschüler, die prähistorische Archäologie überwiegend mit einem anderen Wissenszweig kombinierten, ihre Studien an der philosophischen Fakultät der J.-E.-Purkyně-Universität zu Brno beschlossen. 28 Hochschüler haben dabei ihre Diplomarbeiten am Katheder für Prähistorie vorgelegt und verteidigt. Die Namen dieser Absolventen sind in folgenden Zeilen je nach den einzelnen Jahren alphabetisch geordnet und die Titel der Diplomarbeiten in Klammern beifügt.

1971: DEBRAH Issak Nyadi (The Old Stone Age of Ghana), KOSTELNÍKOVÁ Marie (Das slawische Textilwesen in Mähren), PINČEŠOVÁ Etela (Die Kulturassierungen im Rahmen der Kontakte zwischen dem lausitzer und dem mitteldanubischen Bereiche im Mittelgebiet des Flusses Váh), SMRŽ Zdeněk (Die Träger der lausitzer Kultur in Nordwestmähren), VACLAVKA Blanka (Slawische Spuren im Gebiet der CSSR).

1972: BUJNA Josef (Römische Ziegel aus den Funden in der Slowakei und in Mähren), DEKANOVÁ Jana (Ein Versuch um die soziale Interpretation der römertzeitlichen Gräberfelder in Südwestslowakei), JAROŠ Jiří (Die Sárka-Stufe der Kultur mit Linearbandkeramik in Mähren), MĚŘINSKÝ Zdeněk (Untergangene Ortschaften im Herrschaftsgut des Klosters zu Oslavany), MIROŠAYOVÁ-CLOVIEČKOVÁ Elena (Jungpaläolithzeitliche Besiedlung der Nordslowakei), POLLÁKOVÁ Lúbia (Ein Versuch um die soziale Analyse der latenezeitlichen Gräberfelder in Südwestslowakei).

1973: BUCHLOVSKÁ Alena (Der vorlausitzer Horizont im Rahmen der urzeitlichen Besiedlung Nordmährens), ČIŽMAROVÁ-FREITAGOVÁ Jana (Protohistorische Siedlungsobjekte Mährens), KAZDOVÁ Eliška (Die Verzierung der mährischen bemalten Keramik), KLÍMA Bohuslav (Die Baubeschläge der slawischen Siedlungsarchitektur in Mähren), RÍHA Miloš (Numerische Deskription der urzeitlichen Keramik und das Problem ihrer morphologischen Vergleichung durch die Rechenmaschinentechnik).

1974: BRÍZA Svatopluk (Die neolithische steinerne Spaltindustrie), CABRIEL František (Mittelalterliche Fortifikationsarchitektur Nordböhmens), JELÍNKOVÁ Dagmar (Rotbemalte mittelalterliche Keramik in Mähren), KOUŘIL Pavel (Die Burgen des mittleren Flussgebiets der Jihlava im Lichte der archäologischen und schriftlichen Quellen), KOUŘILOVÁ-GRENOVÁ Dana (Die Bauentwicklung der Festung in Kralice auf Grund der archäologischen Forschungen), STRAKOVÁ Alena (Die morphologisch-numerische Charakteristik der mährischen bemalten Keramik), VALENTOVÁ Jarmila (Die latenezeitliche bemalte Keramik in Mähren).

1975: BAŘINOVÁ-SOUŠKOVÁ Zdena (Zur Problematik der Technologie der grossmährischen Schmuckstücken auf Grund der Funde von Břeclav-Pohansko), BRÍZOVÁ-PILCHOVÁ Zuzana (Stempelverzierte Keramik der Völ-

karwangerungszeit im Donaugebiet), BUCKOVÁ Eva (Die Kultur mit Linearbandkeramik in der Ostslowakei), FÍŠER Zdeněk (Die Vorzeit des Geländes um Kroměříž), JANÁK Vratislav (Spätneolithische Entwicklung des mittleren Donaugebiets mit Rücksicht auf die Genese der Gruppen mit Furchenstückkeramik).

Übersetzt von V. Schiller

Dvě drobné lokality aurignacienu u Vedrovic (okr. Znojmo)

Předmětem článku jsou dvě poměrně chudá naleziště aurignacienu na jižní Moravě. Stanice Vedrovice IA tvoří vlastně výrazné vedlejší hnízdo velké a bohaté lokality Vedrovice I. Nachází se asi 200 m východně od této stanice na nevelké ploše o průměru asi 40 m na velmi mírném svahu, klesajícím směrem k jihu k opuštěnému hlínku cihelny, na jehož hraně se rozkládá důležitá lokalita Vedrovice II. Nadmořská výška stanoviště činí asi 270 m. Lokalita Vedrovice III se nachází ve vzdálenosti asi 1 km jihovýchodně od předchozí na JV úbočí masívu Krumlovského lesa na hraně poměrně ostrého svahu v nadmořské výšce cca 290 m. Nálezy pocházejí z pole, jež přísluhá bezprostředně na skalku tvořenou masivem Brněnské vyvřeliny (kóta 296). V okolí se nachází ještě několik míst s nálezy, jež však mají vesměs szeletienký charakter. Geografická poloha lokalit je znázorněna na plánu a zpráve K. Valocha.¹ Nálezy jsou povrchové a proto geologicky nedatovatelné. Na této skutečnosti nic nemění ani nález několika artefaktů in situ v silně písčitém rezivě hnědém horizontu holocénní půdy, bezprostředně u zmíněné skalky, učiněný V. Effenbergrem. Jmenovaný spolupracovník MM je též objevitelem obou nalezišť a autorem menší části sběrů. Převážná část kolekce byla nasbírána během terénních pochůzek prováděných autorem v letech 1970–1978.

Výhradně používanou surovinou je na obou lokalitách domácí kvalitní jurský rohovec, vyskytující se ve formě redeponovaných valounů až bloků v miocénních usazeninách.

Vedrovice IA: celkem bylo nalezeno 20 klasifikovatelných kusů typů, mezi nimiž tvoří nejdůležitější složku škrabadla — 6 kusů. Mezi nimi jsou 3 typicky aurignacoidní exempláře, a to 2 nízká vyčnělá škrabadla, opracovaná pečlivou lamelární retuší (obr. 1: 1–2) a jedno typické kýlovité škrabadlo klasického tvaru (obr. 1: 3). Z ostatních vyobrazujeme ještě velké dvojité škrabadlo (obr. 1: 4) s intenzivní laterální retuší. Rydla jsou zastoupena pouze ve třech dosti atypických exemplářích (obr. 1: 5 — kýlovité rydlo na plochém jádrovém kusu). Ze čtyř nalezených drasadel vyobrazujeme dvojité drasadlo na hrubém ústěpu (tloušťka 37 mm, obr. 2: 2) a zoubkované drasadlo na čepelovém ústěpu s přirozeným hřbetem (obr. 2: 1). Za zmínku stojí také střední fragment mohutné čepele se silnou drasadlovitou retuší (obr. 1: 6), útlá neretušovaná čepel se stopami opotřebení (obr. 1: 7) a zoubkovaně přiretušovaný přirozený úlomek (obr. 1: 8).

Jádra jsou většinou hranolová jednopodstavová bez zřetelných záprav, avšak s hrubě upravenou úderovou plochou. Ostatní formy jader stejně jako průvodní industrii zachycuje následující tabulka kompletního stavu nálezů.

Škrabadla:	dvojitě	1
	kýlovité	1
	vyčnělá nízká	2
	atypické	1
	jádrové	1
Rydla:	na přiroz. ploše	1
	ploché	1
	kýlovité	1
Drasadla:	obloukové zoubkované	1
	dvojitě	1
	příčné atypické	1
	vysoké strmě retušované	1

¹ K. Valoch, *Industrien des Szeletien im Raume des Kromauer Waldes in Südmähren*, ČMMB 50, 1965, 5–20.